

Grimstad
kommune

SAKSFREMSTILLING

Utvalg:	Møtedato:	Utvalgssak:
Formannskapet	07.06.2012	40/12
Kommunestyret	18.06.2012	74/12

Avgjøres av:	Sektor: Samfunn- og miljøsektoren	Arkivsaknr.:	Arkivkode:
Kommunestyret	Saksbeh.: Ragnar Holvik	2012/1396 - 2	002

HØRING: OM ENDRET FYLKESTILKNYTNING FOR EVJE OG HORNES, BIRKENES, IVELAND OG LILLESAND KOMMUNER

Saksprotokoll i Kommunestyret - 18.06.2012

Behandling:

Tore Stalleland (SP) fremmet følgende endringsforslag:

Kommunestyret i Grimstad viser til folkeavstemningen om ett Agder der både flertallet av de avgitte stemmene i fylket og i Grimstad kommune anbefalte at en beholder to fylker. Vi har full respekt for ønsket fra de fire kommunene om overføring til Vest-Agder. Dette vil imidlertid svekke Aust-Agder fylke så mye at det vil kunne undergrave folkets vilje i folkeavstemningen om fylkessammenslutning. De store negative konsekvensene for resten av Aust-Agder vil kunne presse fram en sammenslutning mot befolkningen i Aust-Agder sin vilje. En overføring av tre eller fire kommuner vil ha så store negative konsekvenser at en fylkessammenslutning vil være å foretrekke til tross for resultatet av folkeavstemningen. Kommunestyret i Grimstad vil derfor rangere alternativene slik:

1. Opprettholdelse av dagens fylkesgrense
2. Fylkessammenslutning
3. Overføring av tre eller fire av kommunene til Vest-Agder

VOTERING:

Innstillingen ble vedtatt med 20 mot 15 stemmer (2 SP, 5 H og 8 AP) som stemte for Tore Stallelands forslag.

Vedtak:

Kommunestyret i Grimstad viser til at inndelingsloven gir en kommune rett til å søke om overflytting til et annet fylke og at Regjeringen skal legge vekt på om søknaden er folkelig forankret. Folket i Lillesand, Birkenes og Iveland har gjennom egne folkeavstemninger gitt et klart uttrykk for et ønske om å tilhøre Vest-Agder fylke så lenge det ikke blir ett Agder-fylke. På samme måte som nei-flertallet i folkeavstemningen om ett Agder er respektert, bør det klare, folkelige ønsket om overflytting i de tre kommunen respekteres. Det gjelder selv om følgene for det resterende Aust-Agder fylke vil bli svært negative. Hvis Regjeringen gir disse kommunene anledning til å bytte fylke, vil Grimstad kommune søke folkets råd om egen fylkestilknytning

Saksprotokoll i Formannskapet - 07.06.2012

Behandling:

Ordfører Hans Antonsen (V) foreslo følgende forslag til vedtak:

Kommunestyret i Grimstad viser til at inndelingsloven gir en kommune rett til å søke om overflytting til et annet fylke og at Regjeringen skal legge vekt på om søknaden er folkelig forankret. Folket i Lillesand, Birkenes og Iveland har gjennom egne folkeavstemninger gitt et klart uttrykk for et ønske om å tilhøre Vest-Agder fylke så lenge det ikke blir ett Agder-fylke. På samme måte som nei-flertallet i folkeavstemningen om ett Agder er respektert, bør det klare, folkelige ønsket om overflytting i de tre kommunen respekteres. Det gjelder selv om følgene for det resterende Aust-Agder fylke vil bli svært negative. Hvis Regjeringen gir disse kommunene anledning til å bytte fylke, vil Grimstad kommune søke folkets råd om egen fylkestilknytning

Johannes Kristiansen (H) foreslo følgende endring i rådmannens rangering:

1. Opprettholdelse av dagens fylkesgrense
2. Fylkessammenslutning
3. Overføring av tre eller fire av kommunene til Vest-Agder

VOTERING:

Ordførerens forslag ble vedtatt med 4 (V, KrF, SP og FrP) mot 3 stemmer (2 Ap og 1 H) som stemte for Kristiansens forslag.

Vedtak:

Kommunestyret i Grimstad viser til at inndelingsloven gir en kommune rett til å søke om overflytting til et annet fylke og at Regjeringen skal legge vekt på om søknaden er folkelig forankret. Folket i Lillesand, Birkenes og Iveland har gjennom egne folkeavstemninger gitt et klart uttrykk for et ønske om å tilhøre Vest-Agder fylke så lenge det ikke blir ett Agder-fylke. På samme måte som nei-flertallet i folkeavstemningen om ett Agder er respektert, bør det klare, folkelige ønsket om overflytting i de tre kommunen respekteres. Det gjelder selv om følgene for det resterende Aust-Agder fylke vil bli svært negative. Hvis Regjeringen gir disse kommunene anledning til å bytte fylke, vil Grimstad kommune søke folkets råd om egen fylkestilknytning

FORSLAG TIL VEDTAK:

Grimstad kommunestyret vil i prioritert rekkefølge anbefale at alternativene rangeres slik:

1. Fylkessammenslutning
2. Opprettholdelse av dagens fylkesgrense

3. Overføring av tre eller fire av kommunene til Vest-Agder

Det vises for øvrig til drøftingene i saksfremstillingen.

Dokumentliste:

- Høringsbrevet fra Kommunal- og regionaldepartementet av 02.05.12: Søknad om endring av fylkesgrensen mellom Aust- Agder og Vest-Agder.
- NIVI-rapport 2012-3 Endret fylkestilknytning for kommunene Evje og Hornnes, Birkenes, Iveland og Lillesand.
- Rapport fra styringsgruppe: Eventuell fylkessammenslutning – Aust-Agder og Vest-Agder. April 2010.
- Diskusjonsnotat: Ett eller to Agderfylker? Kjennetegn ved Agderfylkene. Argumenter for og mot sammenslutning. 5. desember 2008.

Sammendrag:

Kommunal- og regionaldepartementet ber kommuner mfl på Agder om å uttale seg til en utredning fra NIVI Analyse AS om konsekvenser ved eventuell endring i fylkestilknytningen for kommunene Evje og Hornnes, Birkenes, Iveland og Lillesand. Høringsinstansene bes rangere tre alternative utfall av søknadene fra nevnte kommuner.

Fakta:

Kommunal- og regionaldepartementet ber i brev av 2. mai 2012 kommuner med flere på Agder om å uttale seg til en utredning fra NIVI Analyse AS om konsekvenser ved eventuell endring i fylkestilknytningen for kommunene Evje og Hornnes, Birkenes, Iveland og Lillesand. Høringsfristen er 13. august.

NIVI-rapporten skisserer tre alternative utfall av søknadene fra nevnte kommuner:

1. Overføring av tre eller fire av kommunene til Vest-Agder
2. Opprettholdelse av dagens fylkesgrense
3. Fylkessammenslutning

Departementet ber spesielt Aust-Agder og Vest-Agder fylkeskommuner og kommunene i begge fylkene om å rangere alternativene i prioritert rekkefølge, fra mest ønskede til minst ønskede utfall. Spørsmålet om sammenslåing av fylkene har vært utredet tidligere, og vedlagt følger to av rapportene som har vært utarbeidet i den forbindelsen (se dokumenter). I faktadelen gjengis ikke momenter knyttet til sammenslutning av fylkene. Det henvises til ovennevnte/vedlagte dokumenter.

Konsekvenser ved overføring av tre eller fire kommuner fra AA- til VA fylkeskommune.

Her gjengis stikkordsmessig noen konsekvenser i NIVI-rapporten ved overføring av tre eller fire kommuner fra AA- til VA fylkeskommune, med vekt på forhold som mer direkte berører Grimstad kommune:

- *S. 4: Konsekvensene for de gjenværende kommunene i Aust-Agder kan sorteres ut fra om kommunene blir nye grensekommuner eller ikke. De nye grensekommunene som vil bli mest berørt av en grensejustering er Bygland og nabokommunene i Setesdal, samt Grimstad.*
- *S. 4: Grimstad kommune er en av få kommuner i landet som står utenfor regionråd. Dersom kommunen med tiden skulle endre strategi og inngå i regionrådssamarbeid synes medlemskap i KnpS (Knutepunkt Sørlandet) å være mindre aktuelt, gitt at en ny fylkesgrense da vil innebære at Grimstad blir eneste kommune fra Aust-Agder i samarbeidet. En grensejustering vil innebære at flere enkeltordninger kommunen deltar i sammen med Lillesand og Birkenes blir delt av fylkesgrensen.*
- *S. 4 og 5: En grensejustering vil også trolig innebære at elever i Grimstad ikke kan gå på Møglestu videregående skole i Lillesand i samme grad som i dag, men må velge skoler i Aust-Agder. Sistnevnte vil også gjelde for øvrige gjenværende kommuner i Aust-Agder. S. 1: Imidlertid kan det bli behov for at Dahlske videregående skole i Grimstad vil måtte styrke det tilrettelagte tilbudet overfor svake grupper.*
- *S. 8: Vest-Agder har i dag 6 stortingsmandater (5 distriktsmandater + 1 utjevningsmandat) og Aust-Agder 4 stortingsmandater (3 distriktsmandater + 1 utjevningsmandat)... Oppsummert vil konsekvensen bli at Aust-Agder sannsynligvis mister ett mandat, mens Vest-Agder ligger an til å opprettholde nåværende antall mandater ved en grensejustering. Beregningene viser at et sammensluttet fylke ville beholdt 10 mandater under forutsetning av at landet hadde vært delt inn i 18 og ikke 19 valgdistrikter.*
- *S. 9: Aust-Agder fylke vil bli et betydelig mindre fylke og fylkets institusjoner vil kunne oppleve smådriftsulemper.*

Kommuneplanen for Grimstad kommune 2011-2023: Grimstad i regionen

Kommuneplanen for Grimstad kommune, vedtatt 29. august 2011, har delmålet *Grimstad kommune arbeider aktivt for regionalt samarbeid og utvikling*, med følgende strategier:

- Arbeide aktivt for ett Agder*
- Avklare Grimstads regionale tilknytning og rolle*
- Delta aktivt i interkommunalt samarbeid*
- Arbeide for gode kommunikasjoner både innen regionen og ut av regionen, herunder støtte arbeid for ny E18 mellom Arendal og Tvedestrand, utvikling av Kjevik lufthavn og sammenkobling mellom Vestfoldbanen og Sørlandsbanen*

Folkeavstemning om ett Agder – Grimstad

Ved folkeavstemningen i september 2011 om å bevare dagens fylkesstruktur på Agder eller slå fylkene sammen stemte 57,3 % av innbyggerne i Grimstad for å bevare fylkesstrukturen. 57,5 % av de stemmeberettigede i Grimstad avgav stemme. 65,3 % av innbyggerne i Aust-Agder stemte for å bevare dagens fylkesstruktur.

Vurdering:

To forhold berører i særlig grad Grimstad kommunes regionalpolitikk slik den er uttrykt i gjeldende kommuneplan: folkeavstemningen om ett Agder og spørsmålet om eventuell

overføring av (3 eller 4) kommunene Evje og Hornnes, Birkenes, Iveland og Lillesand fra Aust-Agder til Vest-Agder.

Kommuneplanen, enstemmig vedtatt, angir aktivt arbeid for ett Agder. Flertallet av innbyggerne i Grimstad er i folkeavstemming imidlertid imot dette. Rådmannen oppfatter at alle partiene i Grimstad har sagt de vil respektere folkeavstemningen. Under forutsetning av at dette er riktig oppfattet, ble kommuneplanens punkt B- a med folkeavstemningen satt under press.

En eventuell overføring av tre eller fire Aust-Agder kommuner til Vest-Agder vil i særlig grad berøre kommuneplanens pkt B-b om: *Avklare Grimstads regionale tilknytning og rolle.* Grimstad kommune er eneste kommune på Agder som står utenfor regionråd. Grimstad forholder seg i dag både mot øst Arendal/Østre Agder og vest Kristiansand/Lillesand/Knutepunkt Sørlandet. Historisk har relasjonene vært sterkest østover for Grimstads del, men ny E18, Universitet i Agder med to campuser og et regionalt/nasjonalt/internasjonalt næringsliv i Grimstad som ikke kjenner (fylkes-)grenser, har utvidet Grimstads aktiviteter og interesser vestover. Grimstad er plassert midt i Agderbyens felles bo- og arbeidsmarked.

Rådmannen er enig med NIVI-utredningens vurdering om at en overføring av kommunene Birkenes og Lillesand til Vest-Agder vil gjøre en eventuell henvendelse fra Grimstad om tilslutning til Knutepunkt Sørlandet vanskelig. Da vil Grimstad bli stående igjen med dagens alternativ å stå utenfor regionråd eller "velge" (søke) seg inn i Østre Agder.

Rådmannen er ikke kjent med hvordan kommunestyret vil vurdere konsekvensene av folkeavstemningen om ett Agder sett i forhold til en eventuell overføring av ovennevnte kommuner til Vest-Agder. Vil kommunestyret oppfatte at en overføring endrer forutsetningene for folkeavstemningen slik at en kan se bort fra eller forholde seg pragmatisk til denne, eller har folkeavstemningen låst Grimstads politikk på dette området i mange år fremover?

Rådmannens prinsipielle syn er det samme i dag som før folkeavstemningen: Fylkesgrensen mellom Aust- og Vest-Agder vil i flere sammenhenger være til hinder for utvikling i vår region. Den bidrar til å svekke Agders posisjon på den nasjonale arena og fører til byråkratiserende ordninger i landsdelen, blant annet når det gjelder realisering av Regionplan Agder 2020. Samarbeidsorganene på tvers av fylkesgrensene har ikke forankring i gjeldende lovverk og det kan dermed stilles spørsmål ved om prosesser og debatter i nevnte organer har negative konsekvenser for de ordinære demokratiske prosesser og ordninger og offentlig innsyn og mulighet for deltakelse i disse.

Departementet ber kommunen om å rangere følgende alternativer i prioritert rekkefølge:

- a. Overføring av tre eller fire av kommunene til Vest-Agder
- b. Opprettholdelse av dagens fylkesgrense
- c. Fylkessammenslutning

Rådmannen er ikke i tvil om at både regionen og Grimstad kommune vil være best tjent med ett Agder (alt c), og vil på bakgrunn av drøftingen over anbefale at dette alternativet rangeres først.

Ved overføring av tre eller fire kommuner til Vest-Agder vil Aust-Agder fylke bli stående igjen som et minifylke med svekket fylkesadministrasjon, kun 3 stortingsrepresentanter og med (enda) svakere nasjonal posisjon enn dagens. En dreining i retning ett "stort" fylke på Agder (Vest-Agder) og ett "lite" fylke (Aust-Agder) vil forrykke balansen mellom fylkene i saker hvor det kan være uenighet/konflikt på tvers av fylkesgrensen. Rådmannen ser en viss fare for at nevnte endring av fylkesstrukturen vil forsterke regionens øst-vest konflikter. En overføring vil videre svekke Grimstad kommunes regionale handlingsrom fordi muligheten for samarbeid vestover vil bli vanskeligere samtidig som Grimstad blir grensekommune helt vest i Aust-Agder.